

לימוד לשבועות

שיח משפחתי סביב שולחן החג

מטעם ארגון פעמונים

כשנעמי חוזרת לבית לחם היא איננה מבקשת יותר מאשר להתקיים. דווקא כשבעלה ובניה מתו וכל רכוש נלקח ממנה, היא הבינה מה זה להיות מלאה באמת. בעוד שאלימלך התייחס לכסף ולממון בתור מטרה ולא בתור אמצעי – נעמי הבינה מהו העיקר, מהי היציבות האמיתית בחיים, מהי המלאות האמיתית בחיים. היא מוחלת על כבודה כאשר חוזרת לבית לחם בתור אישה עניה, אלמנה ואם שכולה, ממנה יצאה בפעם האחרונה כאישה שיכלה לכלכל את כל בני העיר בזמן הרעב ובלבד שתחזור הביתה.

מכאן, מתחיל תהליך של תיקון עולם, ע"י החסד של רות ובהמשך גם של בעז, שלא נשארים אדישים ולו לרגע לסבלם של האחר והולכים לפי המצפון הפנימי שלהם. מי שמכוונת מאחורי הקלעים, זו נעמי, שמבינה את תפקידה בעולם, פועלת להגשים אותו ובכך גם לתקן את החטא של משפחתה.

רות שמה את רצונותיה האישיים בצד שוב ושוב; היא נשארת לצד חמות בודדה ומבוגרת למרות שזה כנראה ינעם ממנה לבנות את ביתה מחדש, היא מוחלת על כבודה ויוצאת ללקט שיבולים כמו נערה עניה, שוכבת למרגלות בעז בכדי שלנעמי יהיה המשך. באופן די קיצוני, רות עושה בדיוק ההיפך מאלימלך ומעם המוצא שלה.

כך גם בעז, המתואר כ"איש גיבור חיל" – לא על ניצחונו בקרב, אלא במלחמת החיים. על ידי המוסר שלו, היושר, הצניעות והעדינות שמובילים ומתבטאים במעשיו. בעז שם לב מיד לרות, מציע לה מזון ויחס, מגן עליה מההצקות של הנערים המלקטים, מתייחס אליה בעדינות ובצניעות כאשר היא נשכבת למרגלות מיטתו ואף מקיים את מצוות הייבום. רות ובעז (וגם נעמי כאשר אמרה באצילותה לכולותיה שלא יבואו איתה ובכך התחשבה ודאגה להן ולהזדמנות שלהן לבנות חיים) מלמדים אותנו כי המלאות היא הבחירה לחיות ולהתמסר לעיקר – למערכות היחסים ולערכים בחיינו. לקיים מערכות יחסים בהן יש הזדהות עם הכאב של האחר, נתינה, חסד, רכות והתמסרות.

מגילת רות פותחת בסיפור של אלימלך, שבשעת הרעב והעוני הקשים שתקפו את בית לחם, בחר לרדת למואב עם כל משפחתו. המפרשים מרחיבים על דמותו של אלימלך ומעמיקים את סיפורה של מגילת רות בכך שמדייקים לנו באיזו תחתית מוסרית מסעו התחיל.

"... כך אלימלך מגדולי הדור ומפרנסי הדור היה וכיון שבאו שני רעבון אמר עכשיו יהיו כל ישראל מסובין בקופתן על פתחי וזה בא בקופתו וזה בא בכפיפו, מה עשה עמד וברח מפניהם הדא גרמא ליה שנאמר וילך איש מבית לחם" (ילקוט שמעוני על נ"ח תקצ"ח)

ועוד מוסיף רש"י – "עשיר גדול ופרנס הדור, ויצא מהארץ לחוצה לארץ מפני צרות העין".

אלימלך היה עשיר בדורו והבין שבשעת הרעב יגיעו אליו העניים לבקש עזרה ולכן ירד מבית לחם למואב. בשעת צרה אלימלך דאג אך ורק לעצמו ולממונו, הוא נטש את ביתו, נטש את השבט שלו – בית יהודה ואת האומה שלו – בית ישראל.

לא סתם אלימלך הגיע למואב, שעל שום שלא קיבלו את ישראל בלחם ומים כאשר הם עברו לידם בדרכם לארץ צונו לא להתחתן ולהתערבב עימם לעולם. מואב הם ההיפך מחסד והכנסת אורחים, וההיפך ה DNA הייחודי של עם ישראל.

"אֲנִי מְלֵאָה הַלֵּכְתִּי וְרִיקָם הֵשִׁיבֵנִי ה'" (רות, א, כא)

המשפט הכואב הזה של נעמי מתמצת את הטעות השורשית בה טעה אלימלך, שביקש לדאוג למלכותו, לכספו ולמעמדו. והגלגל התהפך, הוא ושני בניו מתו, וה'פקד את עמו בבית לחם, ונעמי חוזרת לשם חסרת כל.

**"מגילה זו אין בה
לא טומאה ולא טהרה
ולא איסור ולא היתר.
ולמה נכתבה?
ללמדך כמה שכר טוב
לגומלי חסדים"
(רות רבה)**

כולנו מתהלכים במסע הזה, עסוקים במה ימלא אותנו, מה יהיה טוב עבורנו, מה יביא שמחה לחיינו. פעמים רבות אנו מציבים לעצמנו מטרות מסוימות משום שברור לנו שאם רק יהיה לנו את "זה" - נהיה מלאים. אם רק נגיע לסכום הזה, לחופשה הזאת, לבית הזה - נהיה מאושרים. זה עלול לקרות לנו דווקא במצבים של חוסר ודאות בהם הנפש מבקשת לאחוז במשהו.

המלווים מטעם פעמונים מובילים משפחות שנמצאות במצוקה כלכלית להבראה הכלכלית. במסגרתה ליווי הם לא אומרים למשפחה "את זה אתם לא צריכים". אנו מעוררים כל אחד ואחת לחשוב על הערכים והרצונות העיקריים בחייו, ומתוך זה לבחון מה סדר העדיפויות שלנו, מתי אנחנו קונים מתוך צורך ומתי אנחנו קונים רק מתוך רצון. ואם זה רצון - כראי להיות מודעים למה משפיע על הרצון שלנו. האם זה לחץ חברתי, האם זה כאב שלא קיבל מענה, האם זאת משוואה שיצרנו לעצמנו בדרכנו אל האושר?

גם קניה מתוך רצון היא בסדר ואפילו טובה, כל עוד היא מבחירה מושכלת ולא מתוך דחף פנימי שאולי נתחרט עליו בהמשך. מתוך ההתבוננות הפנימית והמודעות, נוכל לנהל את הכסף ובאופן כללי את הבחירות שלנו בצורה נכונה יותר שמתכתבת ונותנת מענה אמיתי לערכים ולרצונות העמוקים שלנו.

ובפן הלאומי - עוד צו 8, עוד משפחות מגוייסות, התחושות בעם שונות ומגוונות והמורל הלאומי לא נישאר כפי שהיה בהתחלה. אנו גם רואים סביבנו ניסים גלויים ותעצומות נפש של כל חלקי העם המדהים שלנו. כאשר המלחמה מתמשכת והתהליכים נמשכים, עלול להיות לנו קשה לצאת מעצמנו שוב ושוב, קשה לשלם את המחירים הרבים לאורך זמן.

ד"ר יעל ציגלר בספרה "רות - מניכור למלוכה", מיטיבה לתאר את המסר העמוק שטמון במגילה:

"רות ובעז מלמדים אותנו כיצד שני אנשים יכולים לפעול על פי צו מצפונם ובניגוד לניכור החברתי ולאדישות השוררים סביבם. בכך הם פותחים את האפשרות להביא קץ למצב זה של העדר אחריות והעדר תקווה, ולסלול את הדרך לקראת חברה מתפקדת, שבה תוכל האומה להקים בית חזק ומאוחד."

הקריאה במגילה קוראת לכולנו, במלחמה מתמשכת, להמשיך להביט ולחפש סביבנו, מי צריך אותנו - נפשית, פיזית וכלכלית. את הנראים לעין ואת אלו שלא.

**"וְשִׁלְמוֹן הוֹלִיד אֶת-בְּעֻז, וּבְעֻז הוֹלִיד אֶת-עוֹבֵד
וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת-יִשָּׁי, וְיִשָּׁי הוֹלִיד אֶת-דָּוִד."**

(רות ד, כא-כב)

המגילה שהתחילה בתחתית מוסרית, עברה דרך תיקון של ערכי החסד והרעות, מסתיימת בלידת המשיח. אולי זה הדור שלנו, שמוליד את המשיח, שבוחר שוב ושוב לצאת מעצמו, מאזור הנוחות שלו, מהנטייה הטבעית לדאוג לעצמי ולתא המשפחתי שלי. מאות אלפי המילואימניקים ובנות זוגם (וההיפך) שבוחרים לצאת שוב ושוב ושוב (!) למילואים. לסכן את חייהם, לערער את היציבות המשפחתית והזוגית, לסכן את העסק ולא לדעת מה יהיה עם הפרנסה שלהם - והכל מתוך צו מצפוני עמוק שמבקש למגר את הרע על כל חלקיו, שמבקש לדאוג לבני עמנו ולהביא את הטוב לעולם.

עשרות אלפי המתנדבים שדואגים למשפחות השכולות, לפצועים, ליתומים, לחיזוק החיילים ומשפחותיהם ועוד ועוד ומשפחותיהם, יחד עם הדאגה לשאר המשפחות שנפגעו מהמלחמה וכלל המשפחות שפונות לסיוע ועוד ועוד.

**"וְתֹאמַר נַעֲמִי לְכָלֶתָהּ, בְּרוּךְ הוּא לְה', אֲשֶׁר
"לֹא-עָזַב חֶסְדּוֹ, אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַמֵּתִים"**

נעמי שהסכימה לעבור תהליך עומק שמתחיל דרך תחושות הריקנות, הכושה והכאב שבחייה, שידעה כי גם אלה מאת ה', גם ידעה להגיד שה' לא עזב חסדו ממנה, הלך איתה צעד צעד עד ששבה הביתה.

אנחנו בפעמונים פועלים כל השנה עם אלפי המתנדבים שלנו לחיזוק היציבות הכלכלית של משקי הבית בישראל בליווי פרטני, הדרכה קבוצתית ובמגוון התכניות והמענים השונים שלנו.

בשנה וחצי האחרונות פתחנו מענים מיוחדים לנפגעי המלחמה, ומתמודדים עם גל פניות גדול מאוד של משקי בית שנקלעו לסחרור כלכלי ומבקשים עזרה והכוונה.

גם אנחנו בוחרים בדרכם של רות ובעז להעצים, להעניק לכוון ולהדריך כדי שלכולנו יהיה עוד יותר טוב ועוד יותר טוב.

מאחלים לכם ולכל עם ישראל חג שמח
ובשורות טובות.

נקודות לשיח סביב שולחן החג

◀ נדבר יחד על היכולת לצאת מעצמנו ומאזור הנוחות שלנו; לתת גם כאשר יש לנו את כל הסיבות לדאוג לתא הפרטי שלנו. האם יש גבול שבו בכל זאת נדאג לעצמנו לפני אחרים?

איפה רואים את זה לאורך ההיסטוריה של עם ישראל?

◀ לפי התהליך שתיארנו, מהניכור של אלימלך עד לחסד של בעז ורות, למה לדעתכם מגילת רות נבחרה להיקרא בחג מתן תורה?

◀ מה מחזק אותנו? מה מזכיר לנו את החשיבות של החסד שאנחנו עושים בתקופת המלחמה מה ממלא אותנו באמת בחיים?

◀ מוזמנים לשאול את הילדים והילדות וכל מי שסביב השולחן, אילו מעשי חסד ונתינה הם מכירים סביב המלחמה.

מה המשמעות של המעשים האלו?

על מי זה משפיע יותר על מי שמקבל את העזרה או על מי שנותן אותה? איפה כל אחד מרגיש שהוא יוצא או יכול לצאת מעצמו בתקופה זו?

◀ ניתן להעלות רעיונות יחד - לתמיכה במשפחות המילואימניקים, משפחות הפצועים, מפונים, עסקים שמתקשים להתקיים ועוד..